

Kunnanhallituksen jäsenten vaali

Kunnanhallitus 19.06.2023 § 116
174/00.00.01.00/2023

Valmistelija Hallintojohtaja Aki Jäppinen

Asian tausta Hallintosäännön 3 luvun 2 § mukaan kunnanhallituksessa on 7 jäsentä ja näillä kullakin henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee jäsenten keskuudesta kunnanhallituksen puheenjohtajan sekä I ja II varapuheenjohtajan. Puheenjohtajia valittaessa noudatetaan samaa menettelyä kuin valtuuston puheenjohtajien vaalissa.

Vaalikelpoisuutta kunnanhallitukseen rajoitetaan kuntalain 73 §:ssä seuraavasti:

Vaalikelpoinen kunnanhallitukseen on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

1. kunnan keskushallinnossa kunnanhallituksen alaisena toimiva kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2. henkilö, joka on kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3. kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai muuten vastaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta; eikä
4. henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle kunnanhallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa. Ei sovelleta kunnan määräysvallassa olevan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäseneneen.

Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisessa kunnassa huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa edunvalvonnasta.

Enemmistön kunnanhallituksen jäsenistä on oltava muita kuin kunnan tai kunnan määräämisvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä.

Vaalikelpoisuuteen kunnanhallituksessa vaikuttavat ensinnä vaalikelpoisuusrajoitukset valtuustossa. Henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen valtuustoon, ei ole myöskään vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Toiseksi rajoitukset koskevat suoraan kunnanhallituksen alaisen henkilöstön lisäksi lautakuntien esittelijöitä ja asioiden valmistelijoita. Kolmanneksi rajoitukset koskevat kunnan henkilöstön edunvalvonnasta vastaavia henkilöitä. Neljänneksi vaalikelpoisuusrajoitus voi kohdistua kunnassa toimivien liikeyritysten johtohenkilöihin.

Kunnanhallitukseen vaalikelpoisen on oltava vaalikelpoinen valtuustoon. Lähtökohtana on, että henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen valtuustoon, ei ole vaalikelpoinen myöskään kunnanhallitukseen. Vaalikelpoisuudesta valtuustoon säädetään kuntalain 72 §:ssä. Rajoitukset koskevat:

- * eräitä valtion virkamiehiä (72.1 §:n 1 kohta)
- * johtavassa tai sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä toimivia kunnan palveluksessa olevia henkilöitä (2 kohta)
- * kunnan määräämisvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä, jotka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuihin kunnan viranhaltijoihin ja työntekijöihin (3 kohta) ja
- * kuntayhtymän palveluksessa olevat henkilöitä, jotka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuihin kunnan viranhaltijoihin ja työntekijöihin, jos kunta on kuntayhtymän jäsenkunta (4 kohta).

Kunnanhallituksen alaiset viranhaltijat ja työntekijät:

Välittömästi kunnanhallituksen alaisena työskentelevä henkilö ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Rajoitus koskee kaikkia organisatorisesti kunnanhallituksen alaisia viranhaltijoita ja työntekijöitä heidän asemastaan ja tehtävistään huolimatta.

Kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan konserniyhteisön henkilöstö:

Kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilöstö ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Kunnanhallituksen toimialueella yhteisö toimii silloin, kun se on organisatorisesti kunnanhallituksen alainen.

Lautakuntien esittelijät ja valmistelijat:

Kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka on lautakunnan esittelijä tai muuten vastaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta, ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Tällaisella henkilöllä on mahdollisuus vaikuttaa merkittävästi kunnanhallituksen käsiteltäväksi myöhemmin tuleviin asioihin, jotka usein menevät edelleen valtuuston käsiteltäviksi.

Valmistelijaa koskevana edellytyksenä on, että asiat tulevat lautakunnan tai valiokunnan käsittelyn jälkeen kunnanhallituksen käsiteltäviksi. Säännöksen soveltaminen edellyttää, että henkilön varsinaisiin tehtäviin kuuluu asioiden esittely tai vastuu niiden valmistelusta. Jos henkilö on esimerkiksi varsinaisen esittelijän sijainen, hän on vaalikelpoinen.

Liikeryitysten johtohenkilöt:

Kunnan ja liikeryityksen intressit saattavat olla toisilleen vastakkaisia. Yksittäistapauksissa sovelletaan esteellisyysäännöksiä. Jos esteellisyytilanteita saattaa syntyä usein ja, jos kunnan etu on niin muodoin usein ristiriidassa liikeryityksen edun kanssa, vaalikelpoisuutta on rajoitettu.

Vaalikelpoisuusrajoitusta sovelletaan vain, jos

- liikeryityksen asema suhteessa kuntaan on sellainen kuin säännös edellyttää, ja
- henkilön asema liikeryityksessä on sellainen kuin säännös edellyttää.

Kummankin edellytyksen on täyttyävä. Koska säännös koskee vain liiketoimintaa harjoittavia yhteisöjä, aatteelliset yhteisöt jäävät yleensä soveltamisalan ulkopuolelle, samoin kuin yksityiset yrittäjät, jotka eivät harjoita liiketoimintaa yhteisömuodossa.

Liikemyritystä koskevista vaatimuksista ensimmäisenä edellytyksenä on, että liikemyrityksellä on liiketoimintaa asianomaisessa kunnassa. Toiseksi liikemyritykselle pitää syntyä kunnanhallituksessa käsiteltävistä asioista hyötyä tai vahinkoa eli liikemyrityksellä pitää olla niissä intressi ja intressin on oltava olennainen. Kolmantena edellytyksenä on, että niitä asioita, joissa liikemyrityksellä on tärkeitä intressejä, käsitellään kunnanhallituksessa tavanomaisesti, jolloin asioita on oltava esillä useita kertoja vuodessa. Liikemyritystä tai sen kilpailijoita koskevia asioita on oltava lähes jatkuvasti vireillä tai valmisteltavina kunnanhallituksessa.

Liikemyrityksen johtohenkilöltä säännös edellyttää joko yrityksen hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenyyttä.

Henkilöstön edunvalvonnasta vastaavat henkilöt:

Säännöksen mukaan vaalikelpoisuuden rajoitus koskee ensinnäkin yhdistyksen hallituksen puheenjohtajaa, joka kantaa päävastuun edunvalvonnasta. Toiseksi rajoitus koskee niitä henkilöitä, jotka neuvottelevat kunnan kanssa työehtoratkaisuista tai muuten vastaavat henkilöstön edunvalvonnasta. Tällaisia tehtäviä ovat paikallisen henkilöstöjärjestön pääluottamusmiehet ja luottamusmiehet.

Toimielimiä valittaessa on otettava huomioon tasa-arvolain säännökset. Laissa miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta määrätään, että kunnallisissa toimielimissä, valtuustoa lukuun ottamatta, tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Kuntalain 32 §:n mukaisesti toimielimen jäsenet valitaan valtuuston toimikaudeksi, jollei valtuusto päättä lyhyemmästä toimikaudesta tai muutoin toisin säädetä.

Juuan kunnanvaltuusto on päättänyt 16.8.2021 § 24, että kunnanhallituksen toimikausi on kaksi vuotta.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Tanskanen Henri

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se

1. valitsee kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet määräämäkseen toimikaudeksi ja
2. valitsee jäsenten keskuudesta kunnanhallituksen puheenjohtajan sekä I ja II varapuheenjohtajan.

Päätös

Hyväksyttiin.